

Абай ақиқат

Аудандық қоғамдық-саяси газет

Газет 1974 жылдың 2 ақпанынан шығады

1 тамыз, 2026 жыл №30 (4631)

Газета издается со 2 февраля 1974 года

http://abaiqiqat.kz

www.facebook.com/abaiqiqat

abai_aqiqat.kz

otebay_kg80@mail.ru

НАРКЕСКЕН

Наманай батыр қай дәуірдің баһадүрі?

«Тарих - біздің іс-әрекеттеріміздің қазына қамбасы, өткеніміздің куәгері, қазіргі сәтке үлгі мен сабақ, болашаққа ескерту» деген сөзді Мигель де Сервантес есімді ғұлама шегелеп тұрып айтқан екен. Ендеше, қиялының қанаты шексіздікке шарықтап, тұлпарының тұяғы сайын даланы шарлап, қазақ хандығын қалыптастыруға ғұмырларын сарп еткен бабалар жайында ой қозғау мағыналы істің бірі Һәм бірегейі.

Қанмен де, антипен де біріккен рулардың басында билер мен батырлар тұрды. Солардың сеніміне сүйенген хандар мен сұлтандар ғана сұңғыла саясат жүргізе алғандығын өткен дәуірлердің жылнама-сы растайды. Кейінгі кезде қазақты құраған әр атаның баласы бабасына ас беріп, арғы-бергі тарихты қозғап түбін іздеген жұрттың қарасы көбейді. Бұл іс бөліну емес бірлік пен тұтастықтың бастамасы болса құба-құп болмақ.

Таяуда Балқантау өңірінде Наманай батырға аранап ас беріліп, баһадүрдің ұрпақтары бірқатар игілікті іс атқарыпты. Ал енді, осы Наманай батыр кім болған, қай заманда ғұмыр кешкен? Сұрақ - көп, жауап - аз. Өткеннен бізге жеткен деректердің тым аздығынан тарихты толық таратып бермесек те, біраз ой топшылауға болады.

Қазақтың шежіресінде нама-най руының есімі айқын жазылған. Арғын елінің Мейрамсопы атасынан Қаракесек - Ақша - Бошан - Таз - На-манай мен Бұлбұл болып жалғасқан әулеттің тұтас қазақ халқының қоғамдық саяси өмірінде ықпалы орасан зор болды. Осы орайда, «Жеті Жарғы» заңдар жинағын жүйелеуге аталысып, қазақ хандарының оң жағынан орын алып, қажет болса тезінің тегеурініне салған қаздауысты Қазыбек бидің есімін атасақ та жет-кілікті.

Таздан тараған Наманай мен Бұлбұл жайында тарихи деректер тым аз. Бізге жеткен аңыздар әкеден балаға жеткен ауыз екі тілдегі аталы сөздердің жұрнағы. Десек те, өткенге көз жүгіртіп, ілкімді ойларды ірік-ті көп дүниені топшылауға болады. Наманай батыр қабырғалы қалың қазақтың мемлекеттік мәртебесін нығайтқан Хакназар хан дәуірінің соңында дүние келді деп ойлауға негіз бар. Себебі, Қазыбек би 1667 жылы дүниеге келсе, Қазыбек - Келдібек - Шанишар - Бұлбұл деп әр атаға 30 жас қоса жоғары өрлейтін болсақ, Бұлбұл жобасы 1577 жылы дүниеге келген

болуы мүмкін. Ал, оның іні болғанын ескерсек, Наманай 1572 жылдары өмірге келген болуы мүмкін. Ал, енді тарих ғылымдарының кандида-ты Рамазан Сағымбекұлы «Кім еді Қаз дауысты Қазыбек би» зерттеу мақаласында Қазыбек бидің 1660 жылы туғандығын қосымша дерек-термен дәлелдеп өткен екен. Бұған сүйенсек Наманай батыр 1567 жылы өмірге келді деп болжауға болады. Осы мәліметті ескерер боласақ, На-манай - Есім ханмен қатар өскен тұлға. Қазақтың 10-шы ханы Тәуекел 1582-1598 жылдары билік құрған. Ол - Есім ханның туған ағасы. Демек Наманай батыр орда бұзар шағында сол Тәуекел ханның тұсында топқа түскен деуге болады. Аңыздардан жеткен естеліктерге қарағанда оның хан қолбасшыларының бірі болғандығын көреміз. Сондықтан, біз Наманай батыр туралы деректер іздегенде оны Есім хан заманы емес, Тәуекел хан билік құрған тұстан бағдарлағанымыз жөн болады.

Нақты тарихи деректерге сүйенсек 1598 жылы Тәуекел хан Шайбани ұрпақтарының мемлекеті-не шапқыншылық жасайды. Шайба-

ни мемлекетінің тізгінін ұстаған Аб-далла хан Тәуекелді өзіне лайықты қарсылас санамай, оған қарсы өзіне бағынышты сұлтандар мен әмірлер басқарған әскерді аттандырған. Ташкент пен Самарқан арасындағы ауыр шайқаста Абдаллахтың әскері жеңіліске ұшырайды. Абдаллах өлгеннен кейін оның хандығы са-яси дағдарысқа ұшырап, Тәуекел хан аз уақыт ішінде Түркістанды, Ташкентті, Ферғананы басып ала-ды. Одан төмен ойысқан қазақ ханы 20 мыңдай әскермен інісі Есім сұлтанды Самарқанда қалдырып, Мәуреннаһрға ішкерілей еніп, Бұхараны 20 күндей қоршауға алады. Қала бекінісі түбіндегі бір шайқаста Тәуекел хан ауыр жараланып, Таш-кентке қайтып келіп қаза табады. Осы жорықта Наманай батырдың да қаза болуы әбден мүмкін. Олай ой қорытуымыздық себебі, атақты Хиуа ханы, көрнекті тарихшы және шежіреші Әбілғазы Баһадүр хан өз еліндегі ішкі тақ таласы мен бүліктен қашып, 1625 жылы Есім ханға келіп паналаған екен. Бұл жағдай оның «Түрік шежіресі» атты еңбегінде жан-жақты баяндалған. Мұнда На-

манай батырдың есімі жоқ. Соған қарағанда Наманай батырдың өмірі Тәуекел ханның соңғы жорығында қиылған деп топшылауға болады. Өйткені, жылнамашы әрі тарихшы Хафиза Таныштың «Шараф-наме-йи-шахи» еңбегіндегі мына жолдар көп дүниенің бетін ашатындай:

После смерти Шигай-хана в 1582 году ханом стал Тауекель (1582-1598 гг.). Его имя в переводе с арабского означает «упование, чаяние, над-ежда». Оно как бы выражало жела-ние подвластных ему казахов вновь обрести независимость, возлагая на своего хана миссию возрожде-

ния былой силы Казахского ханства. Пользуясь молодостью Тауекеля, бухарский хан Абдаллах держал его в зависимости от себя. После того, как Абдаллах избавился от своего главного врага Баба-султана, он стал преследовать казахских султанов, прежде поддерживавших того. Такие действия хана Абдаллаха вызвали сопротивление султанов. И в начале 1583 года «во время возвращения из похода на Андижан и Фергану, Та-уекель заподозрив хана в недоброже-лательстве, покинул его и удалился к себе в Дешт-и Кыпчак». Таукель на-чинает борьбу за присырдарьинские

города. В 1586 году он предпри-нимает попытку овладеть Ташкентом. Он разгромил ополчение Ташкента, но когда против него выступил из Самарканда брат Абдаллаха Убай-даллах, Таукель не принял сражение и поспешно отступил.

К числу важных событий исто-рии казахского народа этого перио-да относится восстание 1588 года, которое произошло в Ташкентской области. Согласно Хафизу Танышу, это восстание было поднято против Абдаллах-хана и его двоюродного брата Узбек-султана, правителя этой области. «Группа богатых и почита-емых людей Ташкентской области и окрестностей Шахрухии и Ходжен-та вместе с отрядом небогатой черни, питая несбыточные надежды и неосуществимые желания, устро-ила великое сборище в Пскенте и, заключив между собой договор и скрепив его верой, начала совеща-сь». Таким образом, мятеж подняла влиятельная часть шайбанидской знати, оказываясь в оппозиции. Мятежники провозгласили ханом казахского султана Джан-Али. Ко-чевые племена и войска целыми отрядами стали переходить в ла-герь мятежников. Вскоре их число увеличилось до 30 тысяч человек. Мятежники направились в Ташкент, где в то время правил брат Абдал-лах-хана Узбек-султан, и окружили город. Осада Ташкента продолжа-лась почти месяц. С помощью войск направленных Абдаллах-ханом, Узбек-султану удалось отразить первый натиск своих противников. Спустя некоторое время к мятеж-никам присоединились казахские султаны Мунғатай-султан и Дин-Мухаммад-султан, сыновья Хакна-зар-хана.

4-бет

ТОҚТАР ӘУБӘКІР – 80 ЖАСТА

Қыран қазақ

Осы апта батырдың тойы деп Қарқаралы қарбаласта. Ел іші гу-гу әңгіме. Жалғыз қазақ емес, тамам түрік халықтарының мандайына біткен тұңғыш ғарышкер, Халық қаһарманы Тоқтар Әубәкір 80-нің сенгіріне көтерілді. Күні кеше ғана. Жалғыз Қарқаралы ғана ма арысым деп сүйіншіге шапқан? Өткен ап-тадан бері қазақ даласы ғарышкер есімін ардақтақтап, бағасын асырып жатқаны естіледі ептеп.

Елдегі бірер бұқаралық ақпарат құралдары жариялай бастады әуелі. Туған топырағы Қарқаралының дайындығы тіптен қызу. Бастапқыда «екі автокөлік тігіледі екен батырдың тойына» деген әңгіме естідік. Іле екеу емес, төртеу» дескендер болды. Мәселе көлік тіккенде ме бірақ? Батырдың бағасына, биік рухы-на, қылған ерлігіне, істеген ісіне, тұтқан мұратына қаншалықты жақындауға тырыстық. Тоқаң көк жүзінде де, жер бетінде де қазақтың хақысы үшін артығымен қызмет еткен біртуар тұлға десек, артық айтқандық емес. Кезінде халқының ақысы мен хақысы үшін басын бәйгіге тіккендей әрекеттерге де барғанын білеміз. Әуелі ұшқыш-сынақшы ретінде бас кететін сынақтарға барып, Геннистің рекордтар кітабына енгенін қайталап айтып жатпаймыз. Сонда секунд ішінде жүретін секунд, қас қакқандай мезетке жаңылысса, жазым кетуі мүмкін екен ғой, сынақ барысында. Мұндай тәуекелге барған батыр көк жүзінде атқаруы тиіс барлық міндетін өтеген соң да, ұлтты үшін жанын шүберекке түйгенін ел жақсы біледі. Демек батырдың осынау қызық-қуанышының шаруасы мен шығынын тек Қарқаралы көтеруі керек десек, әрине қателесуіміз мүмкін.

Тоқаң жалғыз қазаққа ғана

емес, күллі түрік халықтарына ортақ тұлға. «Тұранды мақтамаймын тіпті текке, оны-сыз да Тұран мәлім талай шет-ке» дегенде Мағжан сөзінің бір ұшын Ұлықбекке жалғайды ғой. Самарқанда обсерватория ашқан Ұлықбек атақты ақсақ Темірдің немересі екенін кейін білдік. Кей аңыздарда Темірге сайыпқыран сөзі тіркеледі. Олай дейтіні өмірі бір сызықтың бойында түйіспейтін жұлдыздар бөленбай жыл өткенде бір нүктенің бойын-да тоғысады екен. Мәселен, елу не жүз жылда бір сызық бойын-да сәйкеседі екен. Сол уақытты ежелгі шығыс аспантанушыла-ры «сахибиран» дейді, ал сонда дүниеге келген ұлды сайыпқыран (сахибиран) десетін көрінеді. Те-мір туғанда да сондай құбылыс орын алса керек. Ақыры, неме-ресі Ұлықбек астроном болды. Ұлықбек аспан-көкпен жерде отырып тілдесе, Тұран дала-сында түркіден тұңғыш ғарышқа ұшқан Тоқтар Әубәкір аспан-нан келген соң барып Алаш жұртының азаттық алғаны да – жоғарыдағы жұлдыздардың тоғысқанындай кездейсоқ құбылыс емес деп түсінуге бо-лар. Батырды туған топырағынан бастап өсірген ата-анасы, атасы мен бабасы, апасы мен әжесі, қанаттандырған ортасы, арма-нына жол ашқан әрбір қадамы

– бәрі-бәрі зерттеліп, жалпыға жариятың жылдамдығымен та-рап жатуы керек қой бұл уақта. Тоқтардың бала күнінен бастап өмірбаянын копарсаңыз, на-мыс пен рухтың алтын сарайына енесіз. Сосын туған халқына де-ген інкәр сезім барын аңғарамыз. Жүрегі қазақ деп соққан тұлға. Ендеше осындай асыл қасиеттерді мерейтойында сәт сайын жар-намалап жатсақ, қане? Аздаған

мақала, аздаған түсірілім, ептеген жарияланым, тағы не бар? Туған елі ат шаптырып тойламақшы, оған да шүкір! Қалай үлгі етсек те Тоқаң нағыз қайтпас қайсар рухтың құйындысы іспетті. Қара өлеңде Қасым болса, көкте жасын болып асыр салған Тоқаң демесе қоймайды. Ендеше батыр туралы аз-кем дерек.

4-бет

Абай ақиқат БАСПАСӨЗ – 2026

ҚҰРМЕТТІ ОҚЫРМАН!

Абай аудандық «Абай ақиқат» газетіне жазылу науқаны жалғасуда. Газетке жазылуды «Қазпошта» АҚ пошта байланысының барлық бөлімшелерінде, сондай-ақ, 8-(778)-1984100 whatsapp бойынша ресімдеуге болады.

Индекс	Санаттар	Жазылу бағасы
65625	Жеке жазылушылар үшін	3435.20 тг
15625	Кәсіпорындар мен ұйымдар үшін	4215.20 тг

Анықтама телефоны: 8-(778)-1984100

УВАЖАЕМЫЕ ЧИТАТЕЛИ!

Продолжается подписная компания на Абайскую районную газету «Абай ақиқат». Подписку на газету можно оформить во всех отделениях почтовой связи АО «Казпочта», а также по whatsapp 8-(778)-1984100.

Индекс	Категории	Подписная цена
65625	Для индивидуальных подписчиков	3435.20 тг
15625	Для предприятий и организаций	4215.20 тг

Телефон для справок: 8-(778)-1984100

Саяси партиялардың Құрылтай сайлауы бойынша сайлаушылармен кездесулер өткізу кестесі (29.07.2026 жағдай бойынша)

№	Партияның атауы	Кездесу орны	Күні мен уақыты
1.	Жалпыұлттық социал-демократиялық партия	Топар кенті, Қазыбек би көшесі, 5, мәдениет үйінің шағын залы	13.08.2026, 15.00
2.		Самарқа ауылы, Орталық көшесі, 16/1, ауылдық клубтың көрермендер залы	13.08.2026, 11.00

График встреч с избирателями политических партий по выбо-рам в Курултай (по состоянию на 29.07.2026 г)

№	Наименование партии	Место встречи	Дата и время
1.	Общенациональная социал-демокра-тическая партия	п.Топар, ул. Казыбек би, 5, малый зал дома культуры	13.08.2026, 15.00
2.		с. Самарқа, ул. Орталық, 16/1, зрительный зал сельского клуба	13.08.2026, 11.00

Хабарландыру

«Success Minerals Kazakhstan Ltd» ЖК «Қарағанды облысының Абай ауданында орналасқан «1-Дубовская» кен орнын игеру үшін тау-кен жұмыстарының жоспарына ықтимал әсерлер туралы есеп» бойынша ашық жиналыс нысанында қоғамдық тыңдаулар өткізеді.

Тыңдаулар 09.09.2026 ж. сағат 11:00-де Қарағанды обл., Абай ауд., Дубов а.о., Дубовка а., Абай к-сі, 35 (ауылдық Мәдениет үйі) мекенжайы бойынша өтеді.

Бастамашысы: «Success Minerals Kazakhstan Ltd» ЖК, БСН 240740900427, заңды мекен-жайы: КР, Астана к., Есіл ауд., Әл-Фараби даңғ., 21/1-үй, 5 үж., пошта индексі Z05T2K5 , тел. +7 701 760 9730, email: azbayeva.s@moperating.kz

Жобаны әзірлеуші: «Minerals Operating Ltd.» ЖК, Астана к., Мәңгілік Ел даңғ., 55/21, 164 кеңсе, БСН 200140900031, +7 777 491 40 02, e-mail: krylov.d@moperating.kz

Әсер ету аумағы – Қарағанды обл., Абай ауд., Дубов а.о., Дубовка а. Қарағанды обл., Большая Михайловка ш.а. Қазыбек би ауд.

Әсер ету координаттары: 49°42'47.4 СЕ 72°54'34.6" ШБ.

Жоба материалдарымен Қоршаған орта мен

табиғи ресурстардың жай-күйі туралы Ұлттық деректер банкінің сайтында <https://ndbecology.gov.kz> және «Қарағанды облысының Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы» ММ сайтында <https://www.gov.kz/memleket/entities/karaganda-tabigat?lang=ru> танысуға болады. қосымша ақпаратты мына мекенжай бойынша алуға болады: Астана к., Мәңгілік Ел даңғ., 55/21, 164 кеңсе, e-mail: krylov.d@moperating.kz, тел. +7 7172 24 72 80, +7 777 491 40 02.

Ескертулер мен ұсыныстар қоғамдық тыңдаулар өткізілетін күнге дейін үш жұмыс күнінен кешіктірілмей - expertiza.upr_krg@mail.ru электрондық мекенжайы бойынша және Қоршаған орта мен табиғи ресурстардың жай-күйі туралы Ұлттық деректер банкінің сайтында <https://ndbecology.gov.kz> қабылданады.

Төтенше жағдай және (немесе) шектеу іс-шаралары, оның ішінде карантин, әлеуметтік, табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар енгізілген жағдайда, қоғамдық тыңдаулар онлайн-режимде өткізіледі. Интернеттегі байланыс сілтемесі: <https://mineralsoperating.bitrix24.kz/video/zOmEp9xc>

Объявление

ЧК «Success Minerals Kazakhstan Ltd» проводит общественные слушания в форме открытых собраний по «Отчету о возможных воздействиях к Плану горных работ для разработки месторождения «1-я Дубовская» расположенного в Абайском районе Карагандинской области».

Слушания состоятся 09.09.2026 г. в 11:00 по адресу Карагандинская обл., Абайский р-н, Дубовский с.о., с. Дубовка, ул. Абая, 35 (сельский дом культуры).

Инициатор: ЧК «Success Minerals Kazakhstan Ltd», БИН 240740900427, юридический адрес: РК, г. Астана, р-н Есиль, пр. Әл-Фараби, дом 21/1, н.п. 5, почтовый индекс Z05T2K5, тел. +7 701 760 9730, email: azbayeva.s@moperating.kz

Разработчик проекта – ЧК «Minerals Operating Ltd.», г. Астана, пр. Мангилик Ел, 55/21, офис 164, БИН 200140900031, +7 777 491 40 02, e-mail: krylov.d@moperating.kz

Территория воздействия – Карагандинская обл., Абайский р., Дубовский с.о., с. Дубовка. Карагандинская обл., мкр-н Большая Михайловка, р-н Казыбек Би.

Координаты воздействия: 49°42'47.4" СШ 72°54'34.6" ВД.

С материалами проекта можно ознакомиться

на сайте Национального банка данных о состоянии окружающей среды и природных ресурсов <https://ndbecology.gov.kz> и на сайте ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Карагандинской области» <https://www.gov.kz/memleket/entities/karaganda-tabigat?lang=ru>. Дополнительную информацию можно получить по адресу: г. Астана, пр. Мангилик Ел, 55/21, офис 164, e-mail: krylov.d@moperating.kz, тел.

+7 7172 24 72 80, +7 777 491 40 02.

Замечания и предложения принимаются не позднее трех рабочих дней до даты проведения общественных слушаний по электронному адресу - expertiza.upr_krg@mail.ru и на сайте Национального банка данных о состоянии окружающей среды и природных ресурсов <https://ndbecology.gov.kz>

В случае введения чрезвычайного положения и (или) ограничительных мероприятий, в том числе карантина, чрезвычайных ситуаций социального, природного и техногенного характера, общественные слушания проводятся в онлайн-режиме. Ссылка на онлайн подключение: <https://mineralsoperating.bitrix24.kz/video/zOmEp9xc>

Хабарландыру

Көзделген қызметтің бастамашысы «Абай ауданының жер қатынастары, сәулет және қала құрылысы бөлімі» ММ орман қоры жерлерін Абай қаласы елді мекенінің жерлеріне ауыстыруға арналған өтінім материалдары бойынша жария талқылау нысанында қоғамдық тыңдаулар өткізілетінін хабарлайды.

Жария талқылау нысанындағы қоғамдық тыңдаулар 10.08.2026 жылғы бастап 20 жұмыс күні ішінде өтеді.

Қоғамдық тыңдау материалдарымен <https://ndbecology.gov.kz/> сайтының «Қоғамдық тыңдаулар» бөлімінде танысуға болады.

1. Жобалық материалдар бойынша қосымша ақпаратты abay.zem09@gmail.com электрондық поштасы және 8 (72131) 4 19 58 телефоны арқылы

сұратуға болады.

Барлық ескертулер мен ұсыныстар «Қоршаған ортаның және табиғи ресурстардың жай-күйі туралы ұлттық деректер банкі» (ҚО және ТР ҰДБ) сайтында <https://ndbecology.gov.kz/>, сондай-ақ «Қарағанды облысының табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы» ММ-де expertiza.upr_krg@mail.ru электрондық пошта мекенжайы және Қарағанды қаласы, Лобода көшесі, 20 мекенжайы бойынша, телефон: 8 (7212) 56 81 66 нөмірі арқылы қабылданады.

«Абай ауданының жер қатынастары, сәулет және қала құрылысы бөлімі» ММ

Объявление

Инициатор намечаемой деятельности ГУ «Отдел земельных отношений, архитектуры и градостроительства Абайского района» объявляет о проведении общественных слушаний в форме публичных обсуждений по материалам к заявке на перевод земель лесного фонда в земли населенного пункта города Абай.

Общественные слушания в форме публичных обсуждений состоятся в период с 10.08.2026 года в течение 20 рабочих дней.

С материалами общественных слушаний можно ознакомиться на сайте <https://ndbecology.gov.kz/> в разделе «Общественные слушания».

1. Дополнительную информацию по проект-ным материалам можно запросить по электронному

адресу: abay.zem09@gmail.com и телефону 8 (72131) 4 19 58.

Все замечания и предложения принимаются на сайте НБД СОС и ГР (Национальный банк данных о состоянии окружающей среды и природных ресурсов) <https://ndbecology.gov.kz/>, а также в ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Карагандинской области» по адресам: expertiza.upr_krg@mail.ru и город Караганда, улица Лободы, 20, телефон: 8 (7212) 56 81 66.

ГУ «Отдел земельных отношений, архитектуры и градостроительства Абайского района»

Хабарландыру

«Success Minerals Kazakhstan Ltd» ЖК «Қарағанды облысының Абай ауданында орналасқан «1-Дубов-ская» кен орнын игеру үшін тау-кен жұмыстарының жоспарына кешенді экологиялық рұқсат (КЭР) алуға арналған рұқсат беру құжаттамасы бойынша ашық жиналыс нысанында қоғамдық тыңдаулар өткізеді.

Тыңдаулар 09.09.2026 ж. сағат 15:00-де Қарағанды обл., Абай ауд., Дубов а.о., Дубовка а., Абай к-сі, 35 (ауылдық Мәдениет үйі) мекенжайы бойынша өтеді.

Бастамашысы: «Success Minerals Kazakhstan Ltd» ЖК, БСН 240740900427, заңды мекен-жайы: КР, Аста-на к., Есіл ауд., Әл-Фараби даңғ., 21/1-үй, 5 үж., пошта индексі Z05T2K5 , тел. +7 701 760 9730, email: azbayeva.s@moperating.kz

Жобаны әзірлеуші: «Minerals Operating Ltd.» ЖК, Астана к., Мәңгілік Ел даңғ., 55/21, 164 кеңсе, БСН 200140900031, +7 777 491 40 02, e-mail: krylov.d@moperating.kz

Әсер ету аумағы – Қарағанды обл., Абай ауд., Дубов а.о., Дубовка а. Қарағанды обл., Большая Михай-ловка ш.а. Қазыбек би ауд.

Әсер ету координаттары: 49°42'47.4 СЕ 72°54'34.6" ШБ.

Жоба материалдарымен Қоршаған орта мен табиғи ресурстардың жай-күйі туралы Ұлттық дерек-тер банкінің сайтында <https://ndbecology.gov.kz> және «Қарағанды облысының Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы» ММ сайтында <https://www.gov.kz/memleket/entities/karaganda-tabigat?lang=ru> танысуға болады. қосымша ақпаратты мына мекенжай бойынша алуға болады: Астана к., Мәңгілік Ел даңғылы, 55/21, 164 кеңсе, e-mail: krylov.d@moperating.kz, тел. 8 7172 24 72 80, 8 777 491 40 02.

Ескертулер мен ұсыныстар қоғамдық тыңдаулар өткізілетін күнге дейін үш жұмыс күнінен кешік-тірілмей - expertiza.upr_krg@mail.ru электрондық мекенжайы бойынша және Қоршаған орта мен табиғи ресурстардың жай-күйі туралы Ұлттық деректер банкінің сайтында <https://ndbecology.gov.kz> қабылданады.

Төтенше жағдай және (немесе) шектеу іс-шаралары, оның ішінде карантин, әлеуметтік, табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар енгізілген жағдайда, қоғамдық тыңдаулар онлайн-режимде өткізіледі. Интернеттегі байланыс сілтемесі: <https://mineralsoperating.bitrix24.kz/video/zOmEp9xc>

Объявление

ЧК «Success Minerals Kazakhstan Ltd» проводит общественные слушания в форме открытых собра-ний по Разрешительной документации для полу-чения комплексного экологического разрешения (КЭР) к Плану горных работ для разработки месторождения «1-я Дубовская» расположенного в Абайском районе Карагандинской области.

Слушания состоятся 09.09.2026 г. в 15:00 по адре-су Карагандинская обл., Абайский р-н, Дубовский с.о., с. Дубовка, ул. Абая, 35 (сельский дом культуры).

Инициатор: ЧК «Success Minerals Kazakhstan Ltd», БИН 240740900427, юридический адрес: РК, г. Астана, р-н Есиль, пр. Әл-Фараби, дом 21/1, н.п. 5, почтовый индекс Z05T2K5, тел. +7 701 760 9730, email: azbayeva.s@moperating.kz

Разработчик проекта – ЧК «Minerals Operating Ltd.», г. Астана, пр. Мангилик Ел, 55/21, офис 164, БИН 200140900031, +7 777 491 40 02, e-mail: krylov.d@moperating.kz

Территория воздействия – Карагандинская обл., Абайский р., Дубовский с.о., с. Дубовка. Карагандин-ская обл., мкр-н Большая Михайловка, р-н Казыбек Би.

Координаты воздействия: 49°42'47.4" СШ 72°54'34.6" ВД.

С материалами проекта можно ознакомиться на сайте Национального банка данных о состоянии окружающей среды и природных ресурсов <https://ndbecology.gov.kz> и на сайте ГУ «Управление при-родных ресурсов и регулирования природопользо-вания Карагандинской области» <https://www.gov.kz/memleket/entities/karaganda-tabigat?lang=ru>. Дополни-тельную информацию можно получить по адресу: г. Астана, пр. Мангилик Ел, 55/21, офис 164, e-mail: krylov.d@moperating.kz, тел.

+7 7172 24 72 80, +7 777 491 40 02.

Замечания и предложения принимаются не позд-нее трех рабочих дней до даты проведения общест-венных слушаний по электронному адресу - expertiza.upr_krg@mail.ru и на сайте Национального банка данных о состоянии окружающей среды и природных ресурсов <https://ndbecology.gov.kz>

В случае введения чрезвычайного положения и (или) ограничительных мероприятий, в том числе карантина, чрезвычайных ситуаций социального, природного и техногенного характера, обществен-ные слушания проводятся в онлайн-режиме. Ссыл-ка на онлайн подключение: <https://mineralsoperating.bitrix24.kz/video/zOmEp9xc>

Шетелде дауыс беру

2026 жылғы 23 тамызда Қазақстан Респу-бликасы Құрылтайының депутаттарын сай-лау өтеді.

Шет мемлекеттердегі Қазақстан Республикасының өкілдіктері жанындағы сайлау учаскелеріндегі сайлаушылар тізім-деріне тиісті шет мемлекетте тұратын неме-се ұзақ мерзімді шетелдік іссапарда жүрген және Қазақстан Республикасының жарамды паспорты бар барлық азаматтар енгізіледі.

Шет мемлекеттерге жеке шақыру бойын-ша, қызметтік, іскерлік және туристік сапарға келген Қазақстан Республикасының азаматтары учаскелік сайлау комиссиясына жүгінген жағдайда және оларда Қазақстан Республикасы азаматының жарамды паспор-

ты болған кезде сайлаушылар тізімдеріне ен-гізіледі.

Егер тізімге енгізілген сайлаушылардың бәрі дауыс беріп болса, дауыс беру кез келген уақытта аяқталды деп жариялануы мүмкін.

Қазақстан Республикасының шет мем-лекеттердегі өкілдіктері жанындағы сайлау учаскелерінің тізімі Қазақстан Республикасы Сыртқы істер министрлігінің және Орталық сайлау комиссиясының интернет-ресурста-рында қолжетімді.

Жанару үшін дауыс бер!

Қазақстан Республикасының Орталық сайлау комиссиясы

Голосование за рубежом

23 августа 2026 года состоятся выборы де-путатов Курултая Республики Казахстан.

В списке избирателей на избирательных участках при представительствах Республи-ки Казахстан в иностранных государствах включаются все граждане, проживающие или находящиеся в длительной заграничной ко-мандировке в соответствующем иностранном государстве и имеющие действительный па-спорт гражданина Республики Казахстан.

Граждане Республики Казахстан, прибыв-шие в иностранные государства по частным приглашениям, в служебные, деловые и тури-стические поездки, при их обращении в участ-ковую избирательную комиссию и при наличии у них действительного паспорта гражданина

Республики Казахстан включаются в списки избирателей.

Голосование может быть объявлено закон-ченным в любое время, если проголосовали все избиратели, включенные в список.

Список избирательных участков при пред-ставительствах Республики Казахстан в ино-странных государствах доступен на интернет-ресурсах Министерства иностранных дел и Центральной избирательной комиссии Респу-блики Казахстан.

Голосуй за обновление!

Центральная избирательная комиссия Республики Казахстан

Отчет об исполнении инвестиционной программы на услуги производства тепловой энергии ТОО "Главная распределительная энергостанция Топар"

Отчетный период: 1 полугодие 2026 год

Информация о плановых и фактических объемах предоставления регулируемых услуг							Отчет о прибы- лях и убытках *	Сумма инвестиционной программы, тыс. тенге				
Наиме- нование регулируе- мых услуг (товаро, работ) и обслужи- ваемая территория	Наименование мероприятий инвестицион- ной програм- мы (проекта)	Единица измере- ний	Количество в натуральных показателях			Причины отклонения		Период пре- доставления услуги в рамках инвестицион- ной программы	План	Факт	Отклонение	Причины отклонения
			План	Факт	Отклонение							
Произ- водство тепловой энергии	Замена кубов ВЗП 1 и 2 ступеней на котлоагрегат с ПК-10п-2 ст №.10	тыс. Гкал	629	212	- 417	Отклонение связано с временным факто- ром (в утвержденной тарифной смете отражены данные за год, по факту за период 6 месяцев)	1 полугодие 2026г.	Периодичность отчета годовая	275 312		- 275 312	Планируется корректировка мероприятий в рамках утвержденной инвестиционной программы без повы- шения тарифа на услуги по производству тепловой энергии.
Амортиза- ция	Прибыль	Заемные средства	Бюд- жет- ные сред- ства	Иная дея- тель- ность	Снижение расхода сырья, материалов, топлива и энергии в натуральном выражении в зави- симости от утвержденной инвестиционной программы	Снижение износа (физического) основных фондов (активов), %, по годам реализации в зависимо- сти от утвержденной инвестици- онной программы	Снижение потерь, %, по годам реализации в зависимости от утвер- жденной инвестицион- ной программы	Снижение аварийности, по годам реализации в зави- симости от утвержденной инвестиционной программы	Разъяснение причин отклоне- ния достигнутых фактических показателей от показателей в утвержденной инвестиционной программе	Оценка повыше- ния качества и надежности пре- доставляемых ре- гулируемых услуг и эффективности деятельности		
					план	Факт текущего года	план	Факт текущего года	план	Факт текуще- го года	план	Факт текущего года
138 787	136 525	-	-		В связи с производственной необходимостью планируется корректировка мероприятия инвестиционной программы в части замены мероприятия "Замена кубов ВЗП 1 и 2 ступеней на котлоагрегат с ПК-10п-2 ст №.10" на "Капитальный ремонт котлоагрегата ст. №14". Корректировка будет осуществлена в пределах утвержденной суммы без повышения тарифа на услугу по производству тепловой энергии.							

За отработанный период в 2026 году внеплановых прерываний оказания услуги не было, обращений потребителей по вопросам качества предоставленных услуг не поступало, отклонений от допустимых значений температурного графика источниками передачи тепловой энергии не зафиксировано

Отчет об исполнении тарифной сметы на регулируемые услуги по производству тепловой энергии ТОО «Главная распределительная энергостанция Топар»

Отчетный период: 1 полугодие 2026 года

№ п/п	Наименование показателей тарифной сметы	Единица изме- рения	Предусмотрено в утвержден- ной тарифной смете (01.01.26- 31.05.26)	Предусмотрено в утвержденной тариф- ной смете (01.06.26- 31.12.26)	Предусмотрено в утвержденной тарифной смете (в среднем на 2026г)	Фактически сложившиеся показатели тарифной сме- ты за 6 месяцев 2026 г.	Отклонение в процентах	Причины отклонения
I	Затраты на производство товаров и предоставление услуг всего, в том числе:	тыс. тенге	2 191 063,65	2 457 022,86	2 346 206,52	1 305 953,41	-44%	
1	Материальные затраты, всего в том числе:	-//-	1 399 269,53	1 657 758,22	1 550 054,60	718 823,61	-54%	
1.1	Сырье и материалы	-//-	37 725,11	39 611,37	38 825,43	14 634,87	-62%	Отклонение связано с временным фактором (в утвержденной тариф- ной смете отражены затраты за год, данные по факту отражены за период 6 месяцев)
1.3	ГСМ	-//-	18 523,58	19 449,76	19 063,85	5 372,36	-72%	
1.2	Топливо, всего в том числе:	-//-	1 343 020,84	1 598 697,10	1 492 165,32	698 816,38	-53%	
1.2.1	уголь с учетом жд доставки	-//-	1 289 362,16	1 542 366,21	1 436 947,86	667 316,70	-54%	
1.2.2	мазут	-//-	53 658,68	56 330,88	55 217,46	31 499,68	-43%	
2	Затраты на оплату труда, всего в том числе:	тыс.тенге	206 803,57	247 945,62	230 803,10	161 086,42	-30%	
2.1	Заработная плата персонала	-//-	180 953,26	217 143,91	202 064,47	137 865,22	-32%	
	Социальный налог, соц.отчисления, ОППВ		25 850,31	30 801,70	28 738,62	23 221,20	-19%	
2.2	социальный налог	-//-	9 554,33	11 465,20	10 669,00	7 323,85	-31%	
2.3	Социальные отчисления		7 961,94	9 771,48	9 017,50	5 357,47	-41%	
2.4	ОППВ		2 905,44	3 050,71	2 990,18	2 768,33	-7%	
2.5	ОПВР		-		-	3 741,36		
2.6	Обязательное социальное медицинское страхование		5 428,60	6 514,32	6 061,93	4 030,20	-34%	в тарифной смете утверждены затра- ты ниже фактических, кроме того за прошедший период произошло значительное удорожание услуг
3	Амортизация	-//-	135 509,66	138 786,59	137 421,20	252 574,94	84%	
4	Ремонт, всего в том числе:	тыс.тенге	410 212,03	371 300,15	387 513,43	139 259,47	-64%	
4.1.	Ремонт, не приводящий к росту стоимости основных фондов	-//-	410 212,03	371 300,15	387 513,43	139 259,47	-64%	
5	Услуги сторонних организации производственного характера	тыс.тенге	39 268,85	41 232,29	40 414,19	34 213,85	-15%	
5.1	Услуги по техническому обслуживанию энергетических котлов/котельного оборудования и аналогичного энергетического оборудования и систем	-//-	2 334,89	2 451,63	2 402,99	2 929,21	22%	
5.2	Услуги по обучению персонала/сотрудников	-//-	123,96	130,16	127,58	110,48	-13%	
5.3	Работы по техническому обследованию объектов недвижимого имущества	-//-	2 361,97	2 480,07	2 430,86	1 040,64	-57%	
5.4	Услуги по диагностированию/экспертизе/анализу/испытаниям/тестированию/осмотру	-//-	143,26	150,42	147,44	101,00	-31%	
5.5	Услуги по страхованию гражданско-правовой ответственности (кроме стра- хования гражданско-правовой ответственности владельцев автомобильно- го, воздушного, водного транспорта) (производственные)	-//-	2 850,00	2 992,50	2 933,12	1 308,76	-55%	
5.7	Услуги по страхованию объектов повышенной опасности	-//-	158,82	166,76	163,46	51,42	-69%	Отклонение связано с временным фактором (в утвержденной тариф- ной смете отражены затраты за год, данные по факту отражены за период 6 месяцев)
5.8	Услуги страхования экологическне	-//-	94,76	99,49	97,52	93,83	-4%	
5.10	Услуги по проведению экологического контроля	-//-	561,39	589,46	577,77	127,01	-78%	
5.11	Услуги по проведению метрологической аттестации средств измерений	-//-	837,49	879,36	861,91	905,74	5%	
5.12	Услуги по проведению лабораторных/лабораторно-инструментальных исследований/анализов	-//-	19,90	20,90	20,48	-	-100%	
5.13	Услуги по вывозу (сбору) опасных отходов/имущества/материалов	-//-	2 053,48	2 156,15	2 113,37	4 071,10	93%	
5.14	Услуги по обеспечению пожарной безопасности	-//-	8 695,97	9 130,77	8 949,60	4 432,90	-50%	
5.15	Услуги охраны	-//-	16 183,33	16 992,49	16 655,34	15 307,91	-8%	
5.16	Услуги аутсорсинга в области безопасности и охраны труда	-//-	2 782,92	2 922,06	2 864,09	1 611,62	-44%	
5.17	Услуги по аттестации рабочих мест	-//-	66,72	70,05	68,66	-	-100%	
5.23	Услуги по техническому обслуживанию автотранспорта/специальной техники	-//-			-	2 122,21		Затраты связанные с производствен- ной и хозяйственной деятельностью, в утвержденной тарифной смете отсутствуют
II	Расходы периода всего:	тыс.тенге	7 288,87	7 301,72	7 296,36	360,52	-95%	
8.1.	Общие и административные расходы всего, в том числе:	тыс.тенге	7 288,87	7 301,72	7 296,36	360,52	-95%	
8.2.	Заработная плата административного персонала	-//-	6 240,62	6 240,62	6 240,62	94,55	-98%	Отклонение связано с временным фактором (в утвержденной тариф- ной смете отражены затраты за год, данные по факту отражены за период 6 месяцев)
	Социальный налог, соц.отчисления		791,31	791,31	791,31	10,44	-99%	
8.3.	Социальный налог(ОАР)	-//-	329,50	329,50	329,50	5,25	-98%	
8.4.	Социальные отчисления (ОАР)		274,59	274,59	274,59	1,88	-99%	
8.6.	ОПВР (ОАР)	-//-			-	1,65		
8.7.	Обязательное социальное медицинское страхование ОАР	-//-	187,22	187,22	187,22	1,67	-99%	
9	Налоговые платежи и сборы		211,18	221,74	217,34	238,25	10%	
9.1	Единый земельный налог		11,52	12,09	11,85	5,47	-54%	
9.2	Налог на имущество юридических лиц и индивидуальных предпринимате- лей		8,73	9,16	8,98	41,43	361%	
9.3	Налог на транспортные средства с юридических лиц		0,62	0,65	0,64	0,45	-30%	
9.4	Плата за пользование земельными участками		0,10	0,10	0,10	0,17	69%	Отклонение связано с временным фактором (в утвержденной тариф- ной смете отражены затраты за год, данные по факту отражены за период 6 месяцев)
9.5	Плата за пользование водными ресурсами		31,29	32,86	32,21	26,26	-18%	
9.6	Налог на добычу полезных ископаемых, за исключением поступлений от организаций нефтяного сектора	-//-	0,65	0,69	0,67	0,33	-51%	
9.7	Плата за эмиссии в окружающую среду	-//-	158,27	166,18	162,88	164,14	1%	
10	Амортизация ОАР	-//-			-	4,88		
11	Другие расходы	тыс.тенге	45,76	48,05	47,09	12,39	-74%	
11.1	Услуги по страхованию гражданско-правовой ответственности владельцев автомобильного транспорта (административные)	-//-	0,43	0,45	0,44	0,16	-63%	
11.2	Услуги по страхованию гражданско-правовой ответственности (кроме стра- хования гражданско-правовой ответственности владельцев автомобильно- го, воздушного, водного транспорта) (административные)	-//-	0,41	0,43	0,43	1,05	148%	в тарифной смете утверждены затра- ты ниже фактических

11.4	Услуги по техническому контролю (осмотру) дорожных транспортных средств	-//-	0,48	0,51	0,50	-	-100%	Отклонение связано с временным фактором (в утвержденной тарифной смете отражены затраты за год, данные по факту отражены за период 6 месяцев)
11.5	Услуги, связанные с осуществлением командировочных расходов внутри страны	-//-	5,37	5,64	5,53	4,85	-12%	
11.6	Услуги банков по ведению счетов	-//-	1,59	1,67	1,63	1,43	-12%	
11.7	Универсальные услуги почтовой связи	-//-	9,35	9,82	9,62	0,24	-98%	
11.8	Услуги санитарные (дезинфекция, дезинсекция, дератизация и аналогичные)	-//-	0,06	0,06	0,06	0,03	-54%	За прошедший период произошло значительное удорожание услуг
11.9	Услуги по подготовке информационных материалов и публикации/размещению в средствах массовой информации	-//-	0,15	0,16	0,16	0,38	146%	
11.10	Услуги по оформлению		8,30	8,72	8,55	0,68	-92%	
11.11	Услуги по техническому обслуживанию компьютерной/периферийной оргтехники/оборудования и их частей		1,32	1,39	1,36	0,04	-97%	
11.12	Услуги по проведению технического аудита		0,45	0,47	0,46	0,37	-20%	Отклонение связано с временным фактором (в утвержденной тарифной смете отражены затраты за год, данные по факту отражены за период 6 месяцев)
11.13	Услуги по сопровождению и технической поддержке информационной системы		17,84	18,73	18,36	2,75	-85%	
11.14	Коммунальные услуги				-	0,40		
III	Всего затрат	тыс.тенге	2 198 352,52	2 464 324,58	2 353 502,89	1 306 313,92	-44%	
IV	Доход (СП*РБА)	тыс.тенге	102 570,68	136 525,37	122 377,58	122 377,58	0%	
	Регулируемая база задействованных активов (РБА)		943 847,65	1 079 839,75	1 023 176,38	1 023 176,38		
V	Всего доходов	тыс.тенге	2 300 923,19	2 600 849,95	2 475 880,47	1 428 691,50	-42%	
VI	Объем оказываемых услуг	Гкал	628 910,00	628 910,00	628 910,00	212 134,00	-66%	
VII	Тариф (без НДС)	тенге/Гкал	3 658,59	4 135,49	3 936,78	6 734,85	71%	

Основные финансово-экономические показатели:		
Показатели финансово-хозяйственной деятельности по производству тепловой энергии	Ед.изм.	1 полугодие 2026г.
Доходы:	тыс.тенге	777 124,74
Расходы:	тыс.тенге	1 306 313,92
Результат/ убыток (-), прибыль(+)	тыс.тенге	-529 189,18

Наманай батыр қай дәуірдің баһадүрі?

(Соңы. Басы 1-бетте).

Мятежники изъявили им свою покорность, и вместе с ними направились в Йассы и затем в Сабран. Для султанов, не согласных с правлением Абдаллаха, настал удобный для выступления час. Но еще до начала сражения расстроился союз мятежных султанов. Казахские султаны выступили навстречу узбекскому войску. Однако в этой борьбе, казахские султаны и мятежные эмиры понесли поражение. Так закончилось восстание, длившееся около трех месяцев, носившее характер военной смуты...

...В 1598 году Тауекель предпринимает новый набег на государство Шайбанидов. Поводом к выступлению Тауекеля послужила ссора Абдаллаха с его сыном Абд аль-Мумином. В местности, расположенной между Ташкентом и Самаркандом, произошло сражение. Войску Абдаллаха было нанесено жестокое поражение. Это заставило его быстро мобилизовать новое войско и самому встать во главе. «Однако, здоровье его, вследствие неприятностей, причиненных ему враждой и неповиновением сына, а также дерзости казахов, ухудшилось и вскоре он умер». После смерти Абдаллаха ханство вступило в полосу политического кризиса. Власть перешла к его сыну Абд аль-Мумину. Положение нового хана оказалось весьма неустойчивым, и вскоре он был убит мятежными эмирами. С гибелью Абд аль-Мумина прекратилась династия Шайбанидов. Узнав о гибели Абд аль-Мумина-хана, Тауекель развернул активные действия. По Искандару Мунши, численность войска обоих братьев, Тауекеля и Ишим-султана, составляла около ста тысяч человек. Ход событий описывается Искандаром Мунши следующим образом: «Тауекель-хан, овладев вилайетами Туркестана и Мавераннахра, прежде всего Ахси, Анджианом, Ташкентом и Самаркандом вплоть до Мианкала, оставил своего брата Ишим-султана с двадцатью тысячами человек в Самарканде, а сам с семьюдесятью-восемьюдесятью тысячами человек направился дальше с целью покорения Бухары. Тауекель-хан осадил огромный город. На двенадцатый день бухарцы склонили победу на свою сторону, а поражение стало уделом казахского войска...» В одном из последующих сражении Тауекель был ранен и отступил в Ташкент. «Там недуг сломил его организм, и он ушел в мир вечности».

Казақтың ханы Тәуекелдің қалай өлгені расталса да, қай аймаққа жерленгені туралы нақты дерек жоқ. Дегенмен, Түркістанның XVI-XVII ғасырларда казак хандығының рухани және саяси астанасы болғандықтан, Тәуекел ханның Түркістан пантеонында ағасы Ондан сұлтанның жанында жерленді деген болжам көңілге қонымды. Ал, бұл қорымда казак хандарымен бірге оның қолбасшылары мен билері қатар жатқандығын тарихтың өзі айтып отыр. Дәлел ретінде Абылай хан, Қазыбек би, Бөгенбай батырлардың Яссауи кесенесіне қойылғанын айтсақ та жеткілікті. Сондықтан, Наманай батырдың Тәуекел ханмен иық тірестіре мәңгілікке сапарлағанын

болжамдауға болады.

Наманай батырдың соңында Майлышы, Құлғара, Кәдірғұл, Олжағұл есімді 4 ұл қалған. Оның інісі Бұлбұлдан 10 ұл тарап, олардың әр қайсы өз алдына іргелі руларға айналған. Ал, Наманай руы қалың қаракесектің ішіндегі аса өсіп-өнген ата саналады. Халық аузында Наманай батыр теріс бата алған деген аңыз бар. Дегенмен, біз бұл дүниені ысырып қойып қайтадан Тәуекел хан заманына оралайық. Біздің заманымызға жеткен шежіре деректер бойынша Наманай батырдың жесірін оның әкесінің туған інісі Байбөрі әменгерлікпен алып, одан Көшім атасы тарайды. Осы оқиға Наманайдың жаугершілік заманда қаза тапқанына тағы бір дәлел болғандай. Шығай ханнан бұрын билік құрған Хакназар ханның соңғы әйелі, тарихта өзінің хас сұтулығы мен ақылдылығымен қалған ноғайдың шонжарының қызы Ақторғын ханым қазақтың ең ықпалды ханы қайтыс болған соң, Тәуекел сұлтанға күйеуге шықты емес пе! Демек, ол заманда хан болсын қара болсын әменгерлік жолын өте қатаң ұстанды деген сөз.

Наманайдың жалғыз інісі Бұлбұл туралы да біздің заманымызға жеткен жарытымды дерек жоқ. Біздің шежіре деректерден оның он ұлы болғандығын білеміз. Соның бірі - атақты Шаншар абыз. Бес бошанға емес күллі казакқа билік айтқан билер мен небір мықты саңлақтар осы тұқымнан. Соған қарағанда, Шаншар абыз ғана емес, оның әкесі Бұлбұлда Есім ханның тұсында ауызы дуалы адамдардың бірі болғандығы даусыз. Өткеннен бізге жеткен Қаз дауысты Қазыбек бабамыздың: «Наманай - Бұлбұл атым бар, Бір жапырақ етім бар Көк орай шалғын жерім бар Өріс толы малым бар», деген сөздері біздерге өткен дәуірден жеткенін білеміз. Осы шумақтарда Наманай мен Бұлбұлдың қосарлана айтылуы көп жағдайдың бетін ашып тұр. Бұлбұлдың балалары казак хандарының кеңесінде топ алдында толғағанын тарихи деректер айғақтайды. Қазақтың алты ханының ажарын көрген атақты Қазыбек би, «Қарқаралы хан Бергіс» атанған Бердібек би сынды тұлғалар осыған айқын дәлел бола алады. Азуын айға білеген Қазыбек би Наманай мен Бұлбұл атын қатар атауы осы екі батыр мен билің казак хандығы тұсындағы үлкен беделін көрсетпей ме?!

Тарих дтірменінің тасы жылнамалар мен деректер қағазға түсіп қатталмаса, тұлғалар мен тарихи оқиғаларды тас талқан қылып үгітіп жібереді. Біз өткен оқиғалар тізбегіне үңілгенде аңыз әңгімелереге иек артып, қытай, парсы, түркі, орыс тілдеріндегі еңбектерге сүйенеміз . Алайда қазақтың басы азат болағанда қағаз бен қара сияның қадірін түсінбегендігі көп дүниені бұлыңғыр пердемен бүркеп қойғандай. Десекте, Наманай батырдың Түркістандағы пантеонға жерленуі көңілге қонымды. Өйткені, Наманай - Тәуекел ханның баһадүрі. Ал, қиянкескі ұрыста ауыр жараланған Тәуекел хан қоластындағыларға өзін Түркістанға жеткізуін

аманаттауы бек мүмкін. Өйткені, оның үлкен ағасы 30 жасында қалмақтармен болған ұрыста шейіт болып, Қожа Ахмет Яссауи кесенесіне жерленген алғашқы казак сұлтандарының бірі - Ондан. "Ұзын оқ" атанған Ондан сұлтан өз ерлігімен осы дәстүрді қалыптастырып кеткен секілді. Оны XVI-XVII ғасырларда өмір сүрген Қадырғали Жалайыр сынды ғұлама «Жами-ат-тауарих» атты ғылыми еңбегінде: «...Ондан-султан... умер в 30-летнем возрасте. Его гробница находится под сенью (покровом) Ходжи Ахмеда Ясави...» деп анық жазып кеткен.

Сонау XVI ғасырдан бері казак мемлекетінің басынан талай дәурен көшті. Казак хандығының сайын даласы жонғардың иелігінде, орыстың бодандығында болды. 1723 жылы басталған «Ақтабан шұбырынды, Алқакөл сұлама» зобалаңынан алаш жұрты ойраттардың жойқын екпінінен Арқа, Ертіс, Жетісу жерінен ығысып, Сырдария, Сарысу, Жайық өзендерінің бойына қашты. Жүз мың жауынгерінен айырылған қазақтар тек 1727 жылы Ұлытау маңындағы Бұланты өзенінің бойында жонғарларға ойсырата соққы берді. Содан кейін 1728 жылы Сыр бойындағы қалың қаракесектің рулары Қаз дауысты Қазыбек билің бастауымен Қарқаралы өңіріне оралады. Наманай руының аталары да осы кезде Ку өңіріндегі Қоянды, Арқалық жерінен қоныс алған екен. Осы кездердегі оқиғалар Әлихан Бөкейхановтың шығармалар жинағының IV томында былай баяндалады: «Гр.193-196,) 170 летъ тому назадъ, т. е. Въ 1728 г. роды Алтай и Каракесек пришли изъ Туркестана въ Каркаралалинскій уездъ. Пишельцы здьесъ застали народы Калмакъ и Туркпен, которые, послѣ многократныхъ столкновений съ киргизами, оставивъ свои земли, отступили на югъ».

Бұл күндері Түркістандағы Қожа Ахмед Яссауи кесенесі маңындағы қорымдарда кім жатқаны дәл басып айту қиынға соғуда. Өйткені, 1864 жылы Ресей империясының генералы Черняев Түркістанды басып алғанда хандар мен билер жатқан пантеонды зеңбірекпен атқылаған. Соның кесірінен белгілі тұлғалардың құлпытастары қирап, қай бейіттің кімге тиесілі екендігі белгісіз болып қалды. Осыны көрген Ш.Уалиханов генерал Черняевтан түңіліп, Алтын Емелді жайлаған Тезек төренің қолына барып, келесі жылы қайтыс болғандығын да білеміз. Деректер осалай дейді. Наманай есімі Ұлы хандардың етегін басып отыра, ақиқатты опыра айтқан Қаз дауысты Қазыбектің айтқанымен бізге жетті. Ал, Наманай ұрпақтарының Бұлбұл бұтағынан кем тарағандығы Есім хан тұсында төбе би болған Шаншар абыздың өз ұрпақтарына кеңірек жол ашуы себеп болуы да мүмкін ғой. Қорыта айтқанда, Наманайдың белгілі тұлға болғаны рас. Оның жаны Тәуекел ханмен бірге Түркістанда тыныш тапқаны да көңілге қонымды. Біздің тарихты саралағанымыз осылай болды. Қалғаны кейінгі замандарда генетикалық зерттелер айқындап берер, білкім.

Қыран казак

(Соңы. Басы 1-бетте).

ТАРИХИ РЕКОРД

1988 жылы Токтар Әубәкіров Кеңес Одағы тарихында алғаш рет әуеде екі мәрте жанармай құйып, Солтүстік полюске дейін ұшу тапсырмасын орындады. Осы ерлігі үшін оған Кеңес Одағының Батыры атағы берілді. 1989 жылы ол «МиГ-29К» палубалық жойғыш ұшағын авиакрейсерге қондырып, кейін сол кемедең трамплин арқылы қайта көтерілген әлемдегі алғашқы ұшқыш атанды. Бұл жетістік Гиннестің рекордтар кітабына енді.

ҒАРЫШҚА ЖОЛ

1991 жылғы 2 қазанда Токтар Әубәкіров «Союз ТМ-13» ғарыш кемесімен ғарышқа ұшып, казак халқының ғасырлар бойғы арманын жүзеге асырды. Ол «Мир» орбиталық стансасында 7 тәулік 22 сағат 13 минут болып, ғылыми бағдарламаны табысты орындады. Экология, медицина, биология және материалтану бағыттары бойынша маңызды тәжірибелер жүргізіп, Арал теңізіне қатысты зерттеулері халықаралық ғылыми қауымдастықтың жоғары бағасына не болды.

ЕЛ ҚЫЗМЕТІНДЕ

Тәуелсіздік алғаннан кейін Токтар Әубәкіров Президенттің ғарыш мәселелері жөніндегі кеңесшісі болды. 1992–1993 жылдары Қорғаныс министрінің орынбасары қызметін атқарып, Қазақстан Қарулы күштерінің қалыптасуына үлес қосты. Кейін бірнеше мәрте Мәжіліс депутаты болып сайланып, қоғамдық-саяси өмірге белсенді араласты.

ХАЛЫҚ ҚАҺАРМАНЫ

Бүгінде Токтар Оңғарбайұлы зейнет демалысында болғанымен, жастарды отансүйгіштікке тәрбиелеу, әскери қызметтің беделін арттыру және ұлттық құндылықтарды насихаттау бағытындағы қоғамдық жұмыстарға белсенді қатысып келеді. Ол – Кеңес Одағының Батыры, Халық қаһарманы, «Отан» орденінің және өзге де жоғары мемлекеттік әрі халықаралық наградалардың иегері.

Ерзат ЕРМАҒАМБЕТ

Директор, Бас редактор – Құрманғазы ӨТЕБАЙ Алғашқы есепке қою кезіндегі нөмірі мен мерзімі: 22.11.2006, 8023-Г Газет "Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінің Ақпарат комитеті" республикалық мемлекеттік мекемесінде 2025 жылдың 9 қаңтарында № KZ88VPY00109510 қайта есепке қою куәлігімен тіркелген.	Меншік иесі: «Аудандық «Абай-Ақиқат» газетінің редакциясы» ЖШС Жарияланған мақала авторларының пікірлері редакция көзқарасын білдірмейді. Жарнамалар мен хабарландырулардың мазмұны мен мәтініне жарнама беруші жауап береді.	Опубликованные материалы не всегда отражают точку зрения редакции. Ответственность за содержание рекламного текста несут сами рекламодатели. Газетте жарияланған материалды сілтемесіз көшіріп басуға болмайды. При использовании материалов в СМИ ссылка на «Абай-Ақиқат» обязательна.
Хат жазып, хабарласыңыз. Мекен-жайымыз: Қарағанды облысы, Абай қаласы, 3 ықшам аудан, №43 үй. Телефон (Whatsapp), 8-(778)-1984100 , эл. пошта: otebay_kg80@mail.ru	Пишите, звоните. Наш адрес: Қарагандинская область, город Абай, 3 мкрн, д. 43. Телефон (Whatsapp), 8-(778)-1984100 эл. почта: otebay_kg80@mail.ru	Газет редакцияда төріліп, бөттеліп, «Арқо» ЖШС баспаханасында басылды: Қарағанды қаласы, Сәтбаев көшесі 15. Аптасына 1 рет шығады Таралымы 2000 дана. Тапсырыс 30. Көлемі 2 баспа табақ